

RUTE CULTURAL TURISTICE ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA
recunoscute și certificate în sistemul european la nivel regional
(<http://turism.gov.ro/web/rute-cultural-turistice/>)

1. „RUTA CETĂȚILOR ANTICE ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA” - ruta arheologică (istorică)

Mangalia: Acces dinspre București: A2/DN39; Acces dinspre Varna (Bulgaria): E87

Cetatea Callatis

Descriere: Orașul Callatis este o colonie de origine doriană, întemeiată de grecii veniți din Heraclea Pontică, colonie a Megarei. Cetatea, întemeiată spre sfârșitul sec. VI a.Chr. cunoaște, în epoca elenistică, în a doua jumătate a sec. IV a.Chr. una dintre principalele sale faze de dezvoltare economică și social-politică, situație confirmată de baterea primelor sale monede de argint, producția unui însemnat și variat număr de statuete de lut ars și de anumite monumente arhitectonice și sculpturale.

În urma expedițiilor macedonene, întreprinse spre nord, în vremea lui Filip al II-lea și Alexandru cel Mare, regatul macedonean se extinde până la Dunăre. Orașele pontice au intrat într-o stare de dependență, fiind nevoite să accepte autoritatea statului macedonean.

Spre mijlocul sec. III a.Chr. războiul purtat de callatieni, în alianță cu Histria, împotriva orașului Byzantion a adus noi prejudicii orașului Callatis; după acest război cetatea cunoaște unele momente de liniște și chiar de redresare economică. Colonia Callatis, alături de celelalte orașe grecești vest-pontice, sunt cucerite de trupele romane între 71-72 a.Chr.

Asupra datei și condițiilor în care a încetat de a mai exista cetatea Callatis, descoperirile arheologice și numismatice sugerează că orașul este abandonat la începutul sec. VII p.Chr. Acest fapt se datorează pe de o parte, atacurilor avarilor și slavilor și, pe de altă parte, condițiilor social-economice de la acea vreme.

Colțul de nord-vest al Cetății Callatis
Autor: Primăria Municipiului Mangalia

Zidul de apărare al orașului antic Callatis

Descriere: Orașul antic Callatis a avut de-a lungul existenței sale două incinte, care au păstrat același traseu. Zidul mai vechi, de epocă elenistică, a fost construit pe la mijlocul sec. IV a.Chr. din blocuri mari de piatră de calcar, foarte îngrijit cioplite. Zidul cel nou, de epocă romană, are o lățime de 3,40m și era prevăzut cu turnuri de apărare. Au fost identificate și două porți ale cetății: una mai mare, pe latura de vest, fiind străjuită de două mari turnuri și o alta, mai mică, pe latura de sud, prevăzută cu prag și trepte de marmură. Acest zid datează de la sfârșitul sec. II-începutul sec. III p.Chr. Cu unele refaceri, impuse de distrugerii succesive, zidul în discuție a apărut cetatea până la sfârșitul existenței sale.

Zidul de incintă al orașului antic Callatis
Autor: Consiliul Județean Constanța

Zidul de apărare al orașului antic Callatis
Autor: Consiliul Județean Constanța

Edificiul basilical de tip "sirian"

Descriere: În colțul de nord-est al cetății se află ruinele unui mare edificiu romano-bizantin din sec.V-VI p.Chr. Clădirea este de formă rectangulară și a fost construită din blocuri mari de piatră de calcar, legate cu mortar de var. În jumătatea de vest a clădirii se observă o sală mare, prevăzută inițial cu două rânduri de coloane și, pe aceeași direcție apare și un canal de scurgere. La capătul de nord al sălii apar trei mici încăperi cu pavaj de cărămidă dispus în camera de mijloc, în formă de romburi. În cealaltă jumătate, situată spre est, se remarcă în mijloc o curte interioară, un fel de atrium al caselor romane, prevăzută pe trei laturi cu canale pentru scurgerea apei. Împrejurul acesteia se afla un portic al cărui acoperiș era sprijinit pe coloane de marmură și stâlpi (pilaștri). În această parte a clădirii s-au găsit două capiteli de marmură, deosebit de bogat ornamentate. Partea lor inferioară este împodobită cu frunze de acant, iar cea superioară cu motive zoomorfe, redând capete de berbeci și vulturi cu prada în gheare.

Edificiul basilical de tip "sirian"

Autor: Primăria Municipiului Mangalia

Cartierul extra muros

Descriere: Cartierul s-a dezvoltat în afara zidului de apărare, în cursul sec. III p.Chr. Acesta a dispărut complet în a doua jumătate a sec. III p.Chr, în urma unui incendiu de mari proporții, cauzat probabil de triburile de goți și heruli.

Necropola romano-bizantină

Descriere: Necropola romano-bizantină (sec IV-V d.Chr.) se află în partea de vest a Mangaliei. Aici au fost descoperite morminte construite din lespezi sau blocuri de piatră cioplite și morminte de tip hypogeu. În această zonă se află și mormântul pictat cu psalmi.

Mormântul pictat cu psalmi

Descriere: Un mormânt deosebit de important, din necropola romano-bizantină, unde au fost înmormântate 20 de persoane decedate, a apărut la adâncimea de 1,20 m de la suprafață și a continuat până la 2,20 m.

Mormântul pictat cu psalmi

Autor: Primăria Municipiului Mangalia

Intrarea în mormânt se făcea printr-un dromos (canal de acces) cu o lungime de 3,00 m. Acesta era prevăzut cu cinci trepte. Camera funerară era boltită și avea următoarele dimensiuni: lungimea de 3,60 m, lățimea de 2,30 m și înălțimea maximă de 2,18 m. Camera este construită din blocuri de calcar fasonate, legate cu mortar alb ce are în compoziție cărămidă pisată. Tavanul este boltit, tencuit cu un liant alb-cenușiu, cu pleavă în compoziție.

În antichitate, accesul în camera funerară s-a realizat printr-o intrare aflată pe pereții de est, dromosul fiind blocat cu o lespede de calcar. Pe pereții dromosului și deasupra intrării în camera funerară sunt pictate, cu vopsea roșie, mai multe cruci.

Tot aici a fost descoperită și o inscripție în limba greacă, scrisă cu vopsea roșie. Textul, tradus în limba română, este următorul: „Doamne ajută-mă și spală-mă”, semnificația fiind aceea de mântuire. Și în camera funerară exista câte o cruce pe fiecare dintre cei patru pereți, toate pictate cu aceeași vopsea roșie. În camera funerară, pe pereții de vest și de est, au fost realizate opt orificii în care au fost fixate patru bârne, ce susțineau o podea pe care s-au practicat ultimele înmormântări.

O altă inscripție în limba greacă, scrisă tot cu vopsea roșie, a fost descoperită pe pereții de vest. Textul inscripției este: „Nu mă voi teme Doamne, pentru că Tu ești cu mine”.

Muzeul de Arheologie „Callatis”

Descriere: Muzeul de Arheologie „Callatis” pune la dispoziția publicului vizitator o variată ofertă culturală, începând cu exponatele aflate în expoziția permanentă a muzeului, continuând cu monumentele arheologice aflate în zona municipiului Mangalia și terminând cu numeroasele activități cultural-științifice organizate la sediul muzeului callatian.

În expoziția de bază a muzeului publicul vizitator poate remarca numeroase fragmente arhitectonice (coloane, capitelluri, arhitrave, frize cu metope, cornișe cu bucranii etc), diverse vase ceramice (amfore, hidrii, kantharos, lekythos), opaițe, apeducte, statuete de tip *Tanagra*, vase din sticlă, stele funerare, inscripții, reprezentări ale unor divinități, podoabe, bijuterii, monede, obiecte din metal etc.

În fața muzeului se află expuse, în aer liber, fragmente arhitectonice (coloane, capitelluri, arhitrave) din perioada antică, iar în parcul aflat în spatele clădirii muzeului se află, de asemenea, numeroase fragmente arhitectonice dar și un rug de incinerare.

La aproximativ 50 de metri de muzeu, către centrul orașului, se află expuse, în parcul arheologic municipal, alte coloane antice și diverse fragmente arhitectonice, precum și sarcofage din perioada romană.

Muzeul de Arheologie „Callatis”

Autor: Consiliul Județean Constanța

Mormântul cu papyrus

Descriere: În interiorul Muzeului de Arheologie „Callatis”, vizitatorii pot vedea vestitul mormânt cu papyrus, datând din secolul IV a.Chr., cercetat în anul 1959, restaurat și conservat în cadrul expoziției de bază a muzeului. Mormântul fusese acoperit cu trei lespezi de piatră, iar în interiorul său a fost descoperit un papyrus scris în limba greacă. Mormântul era înconjurat de un ring de piatră care se poate observa și astăzi. Papyrusul este singurul artefact de acest fel descoperit în România și este cel mai vechi din Europa.

Mormântul cu papyrus

Autor: Consiliul Județean Constanța

Albești: Acces dinspre Mangalia: DJ391

Cetatea elenistică de la Albești

Cetatea elenistică de la Albești

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Perioada de locuire a sitului se plasează între secolele IV-III a.Chr. Ridicarea primei incinte, spre mijlocul secolului IV a. Chr. coincide cu acțiunea de organizare a teritoriului și cu perioada de dezvoltare economică a Callatidei. Ridicarea incinteii a II-a poate să fi fost ocazionată de acțiunile macedonene de la sfârșitul penultimului deceniu al sec. IV a. Chr. ostile Callatidei și de dorința aceleiași puteri de a controla teritoriul și traficul comercial în zonă. Incinta a III-a marchează o extindere spre sud și vest a suprafeței fortificate, în acord cu perioada de dezvoltare economică deosebită din secolul III a.Chr.

Dovezile materiale de epocă romană au fost descoperite la sud și vest, dincolo de zidurile cetății. În stadiul actual al cercetărilor de pe platou și în absența unor astfel de materiale în zona mai intens cercetată din interiorul fortificației, nu ne putem pronunța dacă este vorba de o locuire romană de durată, pe parcursul sec. I-IV p.Chr. sau doar de una pasageră în intervalul amintit. Inventarul arheologic recuperat este numeros și variat: recipiente și ștampile, vase de uz casnic (importate sau de proveniență locală), statuete și reliefuri ceramice, obiecte din os sau din metal, monede etc. Categoria cea mai bine reprezentată din punct de vedere cantitativ este cea a amforelor, provenite din centre de producție bine cunoscute în spațiul vest-pontic: Heracleea Pontică, Thasos, Sinope, Rhodos, Cnidos, Cos.

Constanța: Acces dinspre Albești - Mangalia: DJ 391 / DN39

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Descriere: Clădirea Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, cândva fosta primărie a orașului, adăpostește una dintre cele mai mari și fascinante colecții de obiecte de arheologie din România.

Istoria de peste două milenii și jumătate de existență a Tomisului - vechiul nume grecesc al orașului Constanța - ca de altfel întreaga regiune cuprinsă între Dunăre și mare, a însemnat pentru arheologi descoperirea unor artefacte de excepție.

În varietatea pieselor expuse dar și în valoarea colecțiilor sale constă bogăția muzeului constănțean. În cele două săli de la parterul clădirii destinate Tezaurului muzeului, sunt expuse piese cu valoare excepțională, multe dintre ele unicate.

În prima sală se poate admira o colecție de vase din sticlă din perioada romană, cu forme și decoruri superbe, chiar spectaculoase. Menționăm "paharul zeilor", un vas care are reprezentate divinitățile Hermes, Iarna, Hiems Herakles și Hymen; bolul cu inscripție greacă pe el "Fii bucuros că ești", sau un vas de sec.VI. p. Chr. descoperit în cripta uneia din cele șapte bazine creștine ale Tomisului.

În sala a doua a Tezaurului este prezentată cea mai importantă descoperire făcută vreodată în orașul de pe malul mării. Este vorba despre un depozit de sculpturi antice format din 24 de piese reprezentând divinități din pantheonul cetații: zeița Isis, tripla Hecate, Fortuna cu Pontos, cavalerul Trac, Cybela, Dioscurii, Nemesis etc.

Printre cele 24 de statui se remarcă prin valoare și realizare artistică, șarpele Glykon, un monolit din marmură, capodoperă a sec. II p. Chr. Unicitatea piesei constă în modul în care artistul anonim a reușit să reunească reprezentări diferite cu simbolistică individuală: un șarpe cu bot de antilopă, ochi, urechi și păr de om, corpul de șarpe și coadă de leu.

Primul etaj al muzeului este dedicat în întregime arheologiei: preistoriei, în cadrul căreia epoca neolitică este reprezentată prin originalitatea și frumusețea aproape modernă a artefactelor (deși au aproximativ 6000 de ani vechime), a uneltelor și idolilor aparținând culturii Hamangia, Boian sau Gumelnița.

Urmează epoca bronzului, corespunzătoare formării primelor triburi trace; epoca fierului, căreia îi aparține o statuie-menhir din granit a unei căpetenii traco-scitice și un cazan de cult din bronz, ambele din sec.V a. Chr.

Cele șase secole de viață romană în regiunea dintre Dunăre și mare sunt expuse pe parcursul mai multor săli. De la cucerirea romană, cu momentul bătăliei de la Adamclisi (Tropaeum Traiani) și apoi a întregii Dacii, până la părăsirea Daciei de către romani, se desfașoară în fața vizitatorilor hărți, materiale ceramice, din sticlă sau bronz, opaițe sau statui, inscripții sau stâlpi militari, cărămizi cu ștampile de legiuni romane, capitele, baze de coloană, elemente de apeducte.

Statuia poetului latin Ovidiu

Statuia lui Ovidiu

Autor: Consiliul Județean Constanța

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Autor: Consiliul Județean Constanța

Descriere: Statuia poetului latin Ovidiu reprezintă un monument de importanță centrală pentru orașul Constanța.

A fost executată în 1887 de sculptorul italian Ettore Ferrari. O replică identică se află din 1925 la Sulmona (Italia), orașul înfrățit.

Este așezată în partea veche a orașului, în Piața Ovidiu, în fața Muzeului Național de Istorie și Arheologie.

Statuia din bronz îl înfățișează pe marele poet roman Publius Ovidius Naso (43 î.e.n. - 17 e.n.) într-o atitudine adânc meditativă.

Poetul, îmbrăcat cu o togă care îi cade până la glezne, are capul aplecat și sprijinit pe mâna dreaptă, în care înainte avea și un „stillus“, iar în mâna stângă, îndoită la piept, ține un „volumen“, simbol al unui manuscris.

Socul are o înălțime de 2,68 m și este făcut din piatră. Pe socul statuii se află o placă de marmură albă inscripționată cu epitaful inspirat din elegia „Dorințele din urmă“(Tristele III, 3, v. 73-76).

Edificiul roman cu mozaic

Descriere: Construcția ocupă trei din cele patru terase în care era amenajată faleza portului în antichitate.

Edificiul roman cu mozaic

Autor: Consiliul Județean Constanța

Prima terasă este situată la nivelul actual al Pieței Ovidiu și asigură legătura cu una dintre piețele publice ale orașului antic. Următoarele două terase corespund corpului principal al edificiului, de forma unui trapez alungit, dezvoltat pe două nivele - cel superior fiind reprezentat de sala cu pavimentul de mozaic, iar cel inferior de o serie de 11 încăperi boltite folosite ca magazii-depozite pentru mărfuri. Ultima terasă este situată la nivelul cheiurilor portului antic și cuprindea încă o serie de magazii boltite, acoperite astăzi de nivelul modern de călcare.

Pavimentul cu mozaic, cu o suprafață de peste 2000 mp - unul dintre cele mai mari de pe întreg teritoriul fostului imperiu - a fost realizat din pietricele (tesserae) în șapte culori: alb, roșu, negru, verde-albăstrui, galben-ocru. Mozaicul îmbină într-o manieră unică, rafinată, motivele ornamentale geometrice cu motive ornamentale vegetale: vrej de iederă, cercuri intersectate, împletituri și meander, iar în centru carouri subdivizate în diferite forme geometrice, cărora li se înscriu imagini de vase grecești cu frunze.

Se remarcă fina realizare a unui kantaros, în toarta căruia se conturează un porumbel, unica reprezentare zoomorfă de la Edificiu, care poate fi corelată cu practicile creștine ale epocii în care a funcționat. Cât privește caracterul și datarea acestui complex economico-comercial, mărturiile relevate de săpături converg spre ideea construirii lui într-un număr mai mare de ani, cândva în prima jumătate a secolului IV d.Chr., dar păstrând un plan și o concepție unitară.

Detaliu paviment (mozaic) - Edificiul roman cu mozaic

Vase ceramice - Interior Edificiul cu mozaic

Autor: Consiliul Județean Constanța

Zidul de incintă al Cetății Tomis, Parcul arheologic, Harta din mozaic cu Așezările antice din Dobrogea

Descriere: Promontoriul peninsular al Cetății Tomis era închis, în partea de nord, nord-vest și sud, sud-est, de un puternic zid de apărare, înălțat în secolul al III-lea, care lega faleza de vest de cea de est, descriind un arc spre exterior. Fragmente din zidul situat de-a lungul Bulevardului Ferdinand și care în prezent delimitează Parcul Arheologic au fost cercetate pentru prima dată de către Vasile Pârvan, în campaniile arheologice din 1915-1916, cercetările fiind reluate la peste patru decenii distanță, între anii 1958-1959, de către un colectiv de specialiști ai Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Gros de aprox. trei metri, construit din piatră și mortar, având la exterior blocuri mari din piatră, el era prevăzut cu turnuri și bastioane.

Accesul în cetate se făcea prin mai multe porți, dintre care două au fost scoase la lumină, situându-se una de alta la o distanță de aproximativ 300 de metri. Poarta dinspre fostul Teatru „Fantasio” era flancată de două turnuri paralelipipedice și asigura legătura cu Cetatea Callatis, iar cealaltă pornea spre nordul regiunii. Zidul a fost distrus de mai multe ori și refăcut.

Astfel, în timpul Împăratului Iustinian, lângă poarta de nord (în vecinătatea actualei hărți arheologice) a fost ridicat un turn semicircular, numit Turnul Măcelarilor, deoarece avea porțiune a zidului de incintă care fusese distrusă și a fost reconstruit prin contribuția bănească a breslei măcelarilor tomitani, după cum atestă o inscripție în limba greacă descoperită în zonă.

Zidul a devenit inutilizabil spre sfârșitul secolului al VI-lea și începutul veacului al VII-lea, ca urmare a tot mai deselor atacuri avaro-slave. O parte din zid este vizibilă și în prezent de pe Bulevardul Ferdinand, unde se află și Parcul arheologic. Aici se află expus un ansamblu de piese arheologice care amintesc de perioada înfloritoare a ocupației romane.

La marginea parcului, o hartă lucrată în ceramică prezintă ansamblul cetăților Dobrogei care existau în perioada romană.

Zidul de incintă al Cetății Tomis, Harta din mozaic cu Așezările Antice din Dobrogea

Autor: Consiliul Județean Constanța

Termele Romane

Descriere: Termele Romane (B-dul. Marinarilor - pe faleza de vest, în zona peninsulară, spre intrarea spre Poarta nr.1, în portul Constanța) au fost ridicate în același timp cu Edificiul roman cu mozaic, fiind adusă la lumina zilei doar o suprafață de 300 mp din băile publice ale orașului antic Tomis.

Edificiul se compunea din mai multe săli și camere (vestibule) distruse, din nefericire, în mare parte, de lucrările edilitare moderne. Totuși, s-a păstrat sala principală a clădirii și un vestibul prevăzut cu o scară de legătură între edificiu și nivelul de călcare al orașului. Lungă de 30 m și lată de 10 m, sala principală era pavată cu dale mari de marmură. Peretele longitudinal de est, construit cu spatele la faleză, este relativ bine conservat (înălțimea maximă 5,40 m). El se compune, de fapt, din două ziduri lucrate în rânduri alternative de cărămizi și blocuri de calcar - aflate la 0,50 m distanță unul față de altul - și în care s-au practicat numeroase orificii, care permiteau o permanentă circulație a aerului. Și într-un caz și în celălalt, este vorba de soluții obișnuite în tehnica romană, care urmăreau protejarea construcțiilor de pericolul igrasiei și încălzirea egală a edificiilor, îndeosebi în timpul rece, prin circulația aerului cald produs în instalațiile de încălzire (hypocaust).

Din sala centrală a termelor, prin una din intrările de pe latura de sud se pătrundea într-un vestibul larg (cca.60mp) pardosit cu dale de piatră, de unde o scară cu trepte largi urca la nivelul orașului. Sub scară exista o încăpere anexă, cu acoperișul boltit, lucrată din cărămizi.

În spațiul din afara edificiului, pe toată lungimea zidului de vest (distrus până la nivelul pardoselii în perioada modernă) s-au găsit orânduie tuburile de ceramică ale sistemului de încălzire subteran (hypocaust). Aerul cald și aburul produse în această instalație încălzeau în mod egal pereții clădirii (în zidul de sud s-au găsit încastrate, pe înălțime, tuburi ceramice prin care circula aerul încălzit), iar în substrucția zidurilor au fost descoperite câteva canale cu aceeași destinație.

Un element deosebit de important în cunoașterea funcționalității acestui complex este dat de descoperirea unei inscripții pe arhitrava ancadramentului intrării de est. Descifrarea inscripției în limba greacă a permis concluzia că edificiul de față adăpostea una dintre băile publice ale orașului, ale cărei anexe fuseseră ridicate prin cheltuiala personală a unui cetățean numit Hermippos, fiul lui Attas (mai exact, cea denumită *Lentiarion*, un vestiar în care se presupune că se păstrau țesăturile din in utilizate în interiorul edificiului).

Impunătoarea construcție termală de la Tomis se cunoaște însă destul de puțin, numeroase încăperi și compartimente specifice băilor fiind ascunse în pământul de sub faleza orașului. Totuși, dimensiunile sălilor degajate permit reconstituirea, în mod imaginar, a proporțiilor arhitectonice monumentale ale clădirii.

Cercetătorii sunt de părere că băile publice romane de la Tomis au fost construite, cel mai probabil, în vremea lui Dioclețian, unul dintre cei mai vestiți împărați ai Imperiului Roman și au o suprafață de zeci de hectare.

Mormântul pictat din Dacia Pontică „Cavoul Hypogeu”

Descriere: Mormântul pictat de la Tomis, de tip *hypogeu*, a fost descoperit în anul 1988, în timpul unor lucrări edilitare. Ceea ce oferă acestui lăcaș o valoare deosebită este realizarea artistică a interiorului. O amplă suită de realizări antropomorfe, zoomorfe și fitomorfe a fost pictată în tehnica *al secco*.

În interiorul cavoului, aflat sub nivelul actual al solului, au fost depuse în sicrie de lemn corpurile a patru defuncți, la care se adaugă un schelet depus în stânga intrării și altul, de copil, depus într-o amforă spartă. Doar unul dintre defuncți a fost înmormântat cu obiecte personale, și anume: un philacterium, mai multe mărgelile, două brățări de bronz și un unguentarium.

Pictura murală din interior are influențe atât păgâne, cât și creștine. Pe latura de nord a cavoului este pictată scena centrală, a banchetului funerar: șapte personaje masculine, două dintre ele ținând în mâini vase rituale. Scena ospățului funerar prezentată în cavou, ce face aluzie la *euharistie*, la așa-zisa *fractio panis* - șase coșulețe ce puteau conține pâine și un platou probabil pentru pește - este prezentă și în catacombele cu caracter creștin de la Roma. Pictura întregului cavou cu motive florale, arbori, animale, păsări, poate fi interpretată ca o evocare a paradisului. De aceeași simbolistică poate fi legată și imaginea celor patru porumbei și cea cu potârnichele care beau apă dintr-o cupă. Scena cu păsările aflate în ciugulesc fructe dintr-un coș nu este străină de simbolistica paleocreștină, aceste păsări fiind simbolul învierii și al imortalității omului. Austeritatea inventarului funerar este, de asemenea, un motiv pentru a-i considera pe cei înmormântați aici, paleocreștini.

Mormântul este datat în secolul al IV-lea, fiind o imagine remarcabilă a prosperității economice și a rafinamentului artistic și spiritual la care s-a ridicat populația Scythiei Minor.

Mormântul pictat „Cavoul Hypogeu”

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Murfatlar: Acces dinspre Constanța: DN3

Ansamblul Rupestru de la Murfatlar

Descriere: În apropierea orașului Murfatlar se află Complexul rupestru Basarabi-Murfatlar, ansamblu rupestru format din șase bisericuțe, câteva încăperi, galerii și morminte creștine, toate cioplite într-un deal de cretă din apropierea carierei de extragere a cretei din localitatea Murfatlar.

Cele mai valoroase indicații cronologice le oferă inscripția slavă veche din anul 6500 e.n. și grafitul în limba greacă incizat în anul 982 e.n.

Complexul de Bisericuțe Rupestre este un sit arheologic și un complex rupestru deosebit de important pentru istoria creștinismului de pe teritoriul țării noastre; de asemenea, reprezintă un excepțional exemplar de arhitectură rupestră creștină din Europa.

Ansamblul Rupestru de la Basarabi

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Se crede că Ansamblul Rupestru de la Murfatlar adăpostește prima biserică și primele chilii ale unei mănăstiri, de pe teritoriul României.

Din suprafața de aproape 3 hectare, doar o treime a fost acoperită printr-o construcție de beton armat, cu aspect vag de catedrală și cu acoperișul în trepte, ridicat în anii 70.

Adamclisi: Acces dinspre Murfatlar: DN3

Cetatea antică „Tropaeum Traiani”

Descriere: Situată în partea de sud-est a comunei Adamclisi și la cca 1500 m de monument, cetatea ocupă o suprafață de peste 10 ha. Așezarea băștinașă care a precedat orașul roman a fost populată cu veterani și elemente civile romane.

Încă din sec. II p. Chr. așezarea se transformă într-un centru urban înfloritor și este ridicată la rangul de municipiu. După distrugerile provocate de costoboci (pe la anul 170 p. Chr.), orașul continuă să se dezvolte. Se construiesc edificii publice și particulare, străzi pavate și cu canalizare, temple și portice, etc. După atacurile carpo-gotice din a doua jumătate a sec. III p. Chr. cetatea este reconstruită la începutul sec. IV p. Chr., sub împărații Constantin cel Mare și Licinius.

După înflorirea urbanistică din sec. IV p. Chr. și din prima jumătate a sec. VI p. Chr., invazia avaro-slavă din 586 p. Chr. afectează puternic cetatea. În condițiile în care puterea imperială devine nominală, în sec. VII p. Chr. orașul se destramă și populația se retrage în zonele împădurite din împrejurimi.

Monumentul triumfal „Tropaeum Traiani”

Descriere: Monumentul, conceput ca simbol al forței Romei, a fost ridicat de împăratul Traian în urma unor importante victorii repurtate în aceste locuri în primul război dacic. Monumentul triumfal, închinat zeului Marte Răzbunătorul (Mars Ultor) a fost ridicat între anii 106-109 p. Chr., la sfârșitul războaielor dacice.

În starea sa originală monumentul se prezenta ca un uriaș cilindru înalt de 40 m (cu un diametru la bază egal cu înălțimea), suprapus de un trunchi de con acoperit cu plăci de piatră. Deasupra, două prisme hexagonale serveau drept soclu unei enorme statui - renumitul tropaeum. Elementele decorative, dispuse circular, constau din friza inferioară, o succesiune de metope încadrate de pilaștri și friza superioară. Cele 54 de metope derulează filmul evenimentelor războinice desfășurate aici la începutul sec. II p. Chr.: defilarea trupelor romane, imagini ale împăratului Traian, scene de luptă, prizonieri înlănțuiți, secondați de militari romani, bogăția ținutului etc. Pe circumferința superioară, în aceeași dispunere circulară, șirul de 27 creneluri redau în relief figuri de prizonieri (daci, germanici, sarmați). În sfârșit, în vârf domină statuia trofeului, înaltă de cca. 5 m, în care recunoaștem costumul și armura unui militar roman.

Totul impune prin masivitate, creând impresia de dominație a învingătorului. Restaurarea monumentului respectă autenticitatea, conservând părțile originale și redând fidel, în replică, piese figurate. Avem astfel imaginea integrală a monumentului în toată mărimea sa, cu toate implicațiile de ordin educativ, patriotic și turistic.

În vecinătatea monumentului triumfal se mai află mausoleul unui înalt ofițer roman căzut în luptă și un altar-conotaf pe ai cărui pereți sunt săpate în piatră numele a peste 3800 de soldați romani „care au murit năpraznic luptând pentru patrie”.

Monumentul Tropaeum Traiani

Autor: Consiliul Județean Constanța

Muzeul de Arheologie Adamclisi

Descriere: Clădirea a fost inaugurată în 1977 și cuprinde vestigii arheologice descoperite în urma cercetărilor arheologice și a descoperirilor fortuite în cetatea Tropaeum Traiani, la monument (piesele originale) și în vecinătatea imediată sau mai îndepărtată.

Sunt prezente colecții ceramice, colecții-piese de arhitectură, colecții-podoabe etc. De asemenea, sunt expuse metope, friza inferioară și cea superioară, pilaștrii, crenelurile și blocurile de parapet ale atticului festonat, statuia colosală a trofeului, inscripția și friza cu arme, resturi ale pereților altarului cenotaf, fragmente din soclul statuii trofeului pe care sunt sculptate chipul meduzei și cnemide, un suport de solz, un solz de la acoperișul tronconic. Continuăm cu cele 48 de metope originale (din cele 54 existente odinioară) într-o ordine conformă cu desfășurarea evenimentelor din iarna anilor 101-102 a.Chr.

Mai enumerăm ca prezente un bogat material epigrafic (așa cum se constată prin inscripția de pe soclul statuii privind menționarea în anul 116 a locuitorilor Traianenses Tropaienses), inscripția dedicativă provenind de la monumentul triumfal, stele funerare (reutilizate în timp ca materiale de construcție) dintre care se remarcă cea a lui L. Fufidius Lucianus a cărui funcție în cadrul administrației orașului trădează declararea acestuia la 170 p.Chr. ca municipium sau altele care amintesc despre prezența unor veterani ce proveneau din Legio V Macedonica sau mențiuni de negustori provenind din Siria, Palestina, Grecia etc.), basoreliefuli (cu reprezentări ale unui tropaeum, ale lui Thanatos), fragmente de apeducte, capiteluri cu impostă, alte fragmente arhitectonice, ceramică romană de uz comun sau de lux, unelte, obiecte de podoabă (inele cu gemă, fibule, aplice, clopoței), chei etc.

Nu în ultimul rând reținem prezența unui deosebit mic trofeu care redă la o scară mult mai redusă statuia colosală/trofeu care a fost descoperit la poarta de est a cetății, o adevărată emblemă a orașului în prima jumătate a secolului al IV-lea p.Chr. Prezentarea muzeistică se încheie cronologic cu materiale ceramice specifice secolelor IX-XIII provenind din morminte de înhumare.

Muzeul Tropaeum Traiani

Autor: Consiliul Județean Constanța

Ostrov: Acces dinspre Adamclisi: DN3

Cetatea Durostorum

Descriere: Cetatea Durostorum a fost o importantă cetate și oraș roman pe malul drept al Dunării, între cetățile Sucidava și Axiopolis. A fost semnalată de scriitorii și geografilor antici, precum și de itinerarele vremii. Numele antic al orașului, cu rezonanță celtică, ce s-ar putea traduce prin „fortăreața”, „fortăreața de pe colina abruptă”, presupune existența unei așezări getice fortificate, anterioare venirii romanilor. Deși au apărut o serie de evidențe care aparțin culturii traco-getice, așezarea respectivă nu a fost încă descoperită.

Ruine Cetatea Durostorum

Autor: Primăria Comunei Ostrov

Cetatea Bizantină Vicina de pe Insula Păciul lui Soare

Descriere: A fost construită între anii 969 - 976, în timpul domniei împăratului bizantin Ioan Tzimiskes, fiind o construcție solidă, singura fortăreață a Imperiului Bizantin din Europa care a rezistat trecerii timpului. În 976, după moartea împăratului Ioan Tzimiskes, stăpânirea bizantină din sudul Dobrogei fusese înlăturată violent de bulgari, dar a revenit în jurul anului 1000, dovezile de viață în incinta cetății fiind evidente. Vicina, construită imediat după 971, a ocupat inițial suprafața de 5-6 hectare și probabil că avea formă trapezoidală.

Zidul vechi al Cetății Vicina

Autor: Primăria Comunei Ostrov

Vedere a malului Insulei Păciul lui Soare

Autor: Primăria Comunei Ostrov

Istoricii atestă faptul că în timp, a avut rol de cetate de vamă și apărare, având o importanță deosebită în timpul stăpânirii bizantine din Dobrogea. Cetatea Vicina a reprezentat sediul flotei de război imperiale și garnizoană militară. Durabilitatea zidurilor cetății a fost dată de o tehnică specială folosită în timpul construcției, denumită substrucția de lemn, ce a fost folosită datorită poziționării cetății pe un teren aluvionar. Zidurile erau clădite din blocuri de piatră fasonate, poarta de pe latura nordică având evidente influențe bizantine.

În urma unor cercetări arheologice începute în 1956 au fost descoperite câteva complexe deosebit de importante. Pe latura estică se află un debarcader cu diguri, dane etc., având lățimea de 24 m și fiind mărginit de două turnuri rectangulare; o poartă largă de 4 metri; o clădire cu absidă. De-a lungul vremii, cetatea bizantină a trecut printr-o perioadă economică înfloritoare, în special între secolele XIII-XIV, dar în anii 1421-1422 activitatea i-a fost oprită, necunoscându-se motivele nici azi. În prezent, se mai vede 10-15% din cetate, iar în anii 50 era vizibilă în proporție de circa 25%.

Apa o afectează din ce în ce mai mult, iar prin lucrările efectuate în timp pe Dunăre a fost accelerat procesul de eroziune. Soluții pentru redresarea și includerea cetății antice într-un circuit turistic există, însă acest lucru ar necesita un efort financiar uriaș.

Păcuiul lui Soare, insulă dunăreană pe care se află cetatea Vicina, unul dintre cele mai importante obiective turistice din zona litoralului, este situată la 9 km în aval de Ostrov. Păcuiul lui Soare înseamnă istorie, nostalgie, plajă și sălbăticie, fiind perfectă pentru cei care caută liniștea. Accesul pe insulă este posibil doar cu ajutorul localnicilor care dețin bărci, iar camparea este interzisă.

Legenda: Legenda locului spune că zidurile bătrânei cetăți ar fi păzite și acum de o Zână Rea, Samca Samodiva, care ajută uneori de somni uriași nemuritori, ucide pe temerarii care doresc să afle tainele cetății.

Samca Samodiva este un termen care vine din slavă și poate fi tradus ca Zâna cea Rea. În folclorul sud-slavic (bulgăresc), Samodiva este un demon virgin, sau un fel de iele, o fecioară blondă și foarte palidă, cu ochii înfricoșători. La Păcuiul lui Soare, Samodiva trăiește în apele Dunării, poate chiar în scorbura unui copac scufundat. Îi înecă pe cei care se apropie prea mult de ruine sau care încearcă să dea de urma comorii, care se spune, că s-ar afla pe fundul apei. Pescarii din zona Ostrovului spun că, uneori, la miez de noapte, Samca Samodiva iese din Dunăre și merge până în cetate, unde pedepsește pe oricine a avut curajul să se plimbe noapte printre ruine. Potrivit legendei, Samca aruncă cu sfere de foc, care după ce îl trăznesc pe muritor, se plimbă apoi ore bune pe malul insulei, până când se întorc înapoi la stăpâna lor.

Oltina: Acces dinspre Ostrov: DN3

Cetatea romană Altinum

Descriere: Pe teritoriul localității Altinum (astăzi Oltina) a existat o fortificație romană, neidentificată încă în teren, despre care izvoarele scrise antice precizează că era stație a flotei militare din Moesia Secunda. Tot din izvoarele antice se știe că zidurile acesteia au fost refăcute în timpul lui Iustinian (527-565), iar pe o cărămidă descoperită în nordul Dobrogei, în cetatea de la Dinogetia (Garvăn, jud. Tulcea), apare numele împăratului Anastasius (491-518) și al așezării fortificate Altinum, ceea ce a dus la presupunerea că aceasta a fost fabricată în cetatea sudică în timpul acestui împărat.

Aliman: Acces dinspre Oltina: DJ223

Cetatea Sacidava de la Dunăreni (Comuna Aliman)

Descriere: În punctul numit Muzait, aflat pe un deal înalt de pe malul drept al Dunării, se află cetatea romano-bizantină Sacidava, al cărei nume trădează clare origini getice. În apropierea acesteia se găsesc urmele unei fortificații preromane (așezare fortificată), care a aparținut în mod clar populației locale.

Cetatea Sacidava

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Cetatea romană pare a fi fost ridicată în secolul al II-lea p.Chr., având o evoluție cu sincope, identificate și la alte numeroase cetăți și fortificații de pe malul dobrogean al Dunării, până către sfârșitul secolului al VI-lea p.Chr. Ea și-a păstrat zidul de incintă, unde pot fi identificate diversele etape de construcție și reconstrucție suferite de-a lungul veacurilor.

Unele descoperiri din perimetrul acesteia denotă prezența unor trupe militare cantonate aici (cum este Cohors I Cilicum), care ar fi putut fi și cei care au contribuit direct la ridicarea impozantei fortificații. Cetatea a suferit o primă distrugere în secolul III (în special pe latura de vest), pentru ca apoi să fie refăcută în secolul IV, conform reorganizării generale a limesului și a provinciei în perioada împăraților Dioclețian și Constantin cel Mare.

În secolul V p.Chr. au loc mai multe incendieri masive (probabil datorate incursiunilor hunice și germanice), dar și refaceri repetabile. O etapă foarte înfloritoare pare a se manifesta în cetate în debutul secolului al VI-lea și se datorează politicii imperiale de refacere a limesului, inclusiv economic și comercial (nu doar militar prin unități și fortificații), sub împărații Anastasius (498-518) și Justinian I (527-565). Locuirea în cetate și aspectul său urban dispar pentru totdeauna la sfârșitul secolului al VI-lea și începutul veacului al VII-lea.

Cernavodă: Acces dinspre Aliman: DJ223

Cetatea „Axiopolis”

Descriere: Este situată pe un platou de pe versantul drept al Dunării din dreptul insulei Hinog, aflată la circa 3 km sud de capătul podului de la Cernavodă.

Primele săpături au fost efectuate pe platoul de formă triunghiulară de către Pamfil Polonic, în anii 1895-1896 și 1899, sub conducerea prof. Gr. Tocilescu, director al Muzeului Național de Antichități. Cu această ocazie, au fost identificate două așezări, una romană și alta, se pare, bizantină.

De asemenea, au fost identificate porțile de nord și de sud ale fortăreței bizantine, despărțite de poarta romană printr-o șa de teren. Cu aceeași ocazie, s-au descoperit temeliiile unei bazilici de cimitir cu o capelă anexă în apropierea porții de nord a cetății mai vechi, precum și inscripții, fragmente sculpturale, ceramică elenistică, romană și medievală timpurie.

Încă din epoca elenistică, Axiopolis s-a evidențiat prin însemnate schimburi comerciale cu coloniile grecești vest-pontice Histria, Tomis și Callatis.

Cetatea „Axiopolis”

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Muzeul de Istorie și Arheologie „Axiopolis”

Descriere: Muzeul găzduiește grupul statuar „Gânditorul” și „Femeie șezând”, capodoperă a sculpturii neolitice, descoperit la Cernavodă într-un mormânt din necropola de înhumare de pe dealul Sofia.

Muzeul de Istorie și Arheologie Axiopolis

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

În urma unor cercetări arheologice, a fost identificat la Axiopolis o carieră de piatră, azi dezafectată, în zona canalului. Cariera avea 5 camere de excavații.

Într-una din camere a fost găsită o sculptură a lui Hercule Sextanus, protectorul lucrătorilor în carierele de piatră. Este reprezentat gol, cu un toiag în mâna stângă iar în mâna dreaptă ține un vas cantaros cu gura spre foc. Pe umeri are aruncată o piele cu cap de leu ce atârna pe umărul stâng.

Poate fi admirată ceramica romană, vasele specifice opaițe, emisiunile monetare din timpul diferiților împărați din timpul Republicii romane (sec. II-III î.e.n).

Denarii găsiți la Cernavodă fac legătura cu descoperirile din zona Ostrov, la sud și a Tulcei la nord..

Situată la gurile Dunării, la cea mai primejdioasă poartă de invazii și migrații din nord, Schytia Minor a căpătat, în cadrul apărării romane, o importanță deosebită. Împărații vor aduce aici, de două ori mai multe trupe militare decât în restul provinciilor. Dovadă a prezenței unor mari legiuni romane (XIII Gemina, XI Claudia, I Italica) sunt cărămizile de lut și țiglele de lut cu ștampilele acestor legiuni, găsite în Dobrogea.

Topalu: Acces dinspre Cernavodă DJ223

Cetatea Capidava

Descriere: Capidava se ridică pe malul drept al Dunării, la jumătatea distanței dintre Hârșova și Cernavodă, șoseaua care leagă localitățile trecând chiar pe lângă zidurile cetății.

Fortificația are forma unui patrulater cu laturile lungi de la NV spre SE - 105 m x 127 m, cu ziduri groase de peste 2 m și înalte de 5-6 m, cu 7 turnuri de peste 10 m, din care 3 turnuri dreptunghiulare, 2 turnuri în sfert de cerc și 2 turnuri intermediare în forma de potcoavă (U), o poartă lată de 2,50 m situată pe latura de SE care făcea legătura cu restul teritoriului și o ieșire strategică pe latura de SV a turnului dinspre Dunăre, unde era amenajat portul.

Ruinele Cetății Capidava

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Cetatea ocupa un loc important în sistemul defensiv roman făcând parte din seria de castru și fortificații ridicate în timpul Împăratului Traian, la începutul secolului al II-lea, în cadrul măsurilor de organizare a limes-ului dunărean. Locul era deosebit de potrivit, caracterului construcției oferind o vastă arie de supraveghere: un masiv stâncos care se înalță între piciorul pantei ce coboară dinspre NE și Dunăre. Masivul prezenta un avantaj din punct de vedere strategic și anume un șanț natural care pornea din Dunăre, îl ocolea pe partea de NE, până aproape de colțul de est al cetății. De altfel, forma masivului a impus forma și orientarea castrului. Importanța strategică a locului a determinat instalarea unei stațiuni militare precum și amplasarea și dezvoltarea unui centru civil în epoca romană.

Castrul, situat lângă un vad de trecere a fost construit de detașamente din Legiunea V Macedonica și Legiunea XI Claudia. Toponimul getic de Capidava - însemnând cetatea de la cotitură - confirmă o locuire preromană, poziția geografică deosebită explicând însemnătatea așezării băștinașe, loc care permitea comunicația între dacii din Dobrogea și cei din Câmpia Munteană.

Tabula Peutingeriana ne oferă date exacte privind distanțele dintre Axiopolis, Capidava și Carsium. Aceste distanțe coincid cu distanțele dintre localitățile actuale Hinog - Capidava și Capidava - Hârșova. În verificarea tablei vine descoperirea unui stâlp miliar în localitatea Seimenii Mici care dă distanța de 18000 de pași de la Axiopolis la Capidava adică 27 de km.

Hârșova: Acces dinspre Topalu: DJ223 / E60

Cetatea „Carsium”

Descriere: Cetatea de la Hârșova reprezintă un ansamblu de resturi de ziduri răspândite pe o bună parte din teritoriul actual al localității datând din antichitate până la începutul epocii moderne.

Cetatea „Carsium”

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Cetatea antică este cunoscută în izvoarele epocii cu numele Καρσοῦμ , Καρσοῦς , Καρσω în textele grecești, și Carso, Carsio, Carsion, Carsium în documentele latine. Nu se cunosc limitele fortificației din perioada romană și romano-bizantină.

Aproape de centrul orașului a fost descoperită poarta de nord a cetății de la sfârșitul secolului al III-lea și primii ani ai secolului al IV-lea. Fortificația construită de împăratul Iustinian se află pe Dealul cetății. Pe malul Dunării, la baza portului medieval se află ziduri ale instalației portuare antice.

Cercetări importante s-au făcut în necropolele antice în anii 1987-1989, și din 1993 în cetate. Cetatea medievală este cunoscută în izvoarele otomane, austriece, germane cu numele Karsova, Kersova, Chirschova, Hirsow, Hîrșova. Multă vreme fortificația medievală a fost confundată cu cea antică.

Cercetări recente au arătat că așezarea din epoca otomană a fost înconjurată de o incintă monumentală, cu ziduri groase, care închide o suprafață de cca 30 ha, așa cum este descrisă de călătorul Evlia Celebi la 1651, sau cum apare în planul gen. Von Moltke la 1826.

Cetatea „Carsium”

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Continuitatea de 19 veacuri, vizibilitatea unor părți componente, oferă cetății de la Hârșova unicitate. Se păstrează, instalația portuară, folosită, pe același amplasament, din secolele II-III până în secolul al XIX-lea, resturi ale incintelor medievale, din ultima perioadă de funcționare (sec. XVII-XIX) pe „platoul cetății”. „Turnul Comandantului” domină întregul sistem de fortificații, poarta de nord a cetății romano-bizantine (intersecția str. Carsium - str.Unirii), turnurile de NE și NV ale cetății medievale (de-a lungul străzii Carsium) și fortificația din Dealul Belciug (care închide orașul medieval la Dunăre). Întregul ansamblu se plasează la Dunăre pe stânci calcaroase cu statutul de rezervație naturală și peisagistică, fapt ce amplifică imaginea și valoarea sitului.

Muzeul „Carsium”

Descriere: Muzeul ilustrează, cu cele mai reprezentative descoperiri de la Hârșova și împrejurimi, dezvoltarea civilizației materiale și spirituale din spațiul dunărean, începând din neolitic și până la începutul epocii moderne.

Sunt expuse piese cu valoare deosebită, unele prezentate în expoziții internaționale sau naționale, tipice culturilor neolitice (Hamangia, Gumelnița), culturii epocii metalelor, civilizației romane, romano-bizantine și medievale la Dunărea de Jos. Secție a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța.

Muzeul „Carsium”

Autor: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Pantelimon/Târgușor: Acces dinspre Hârșova: DN2A / DJ225

Cetatea Ulmetum

Descriere: Situl arheologic „Ulmetum” este poziționat în partea centrală a Dobrogei, dispus în marginea de nord-vest a localității Pantelimonu de Sus (jud. Constanța).

Obiectivul, reprezentat de o fortificație romano-bizantină, avea un rol important, strategic, pe drumul central dobrogean ce proteja transportul mărfurilor și al negustorilor (între orașele romane Noviodunum și Markianopolis). Acest control era realizat prin intermediul militarilor cantonați pe plan local, până către nordul spațiului provincial în zona limesului dunărean.

Pentru că aici se găsesc urme de locuire civilă și de cetate din Epoca romană (sec. II-VI), situl a fost inclus în Repertoriul Arheologic Național și în Lista monumentelor istorice 2004 - Județul Constanța.

Denumirea latină *Ulmetum* înseamnă în limba română „pădure de ulmi”. Arheologii din Constanța au stabilit că, la sfârșitul secolului IV, cetatea Ulmetum a găzduit sute de federați goți care primiseră dreptul de a se stabili în aceasta zonă.

Cu ocazia săpăturilor, în centrul fortificației a fost decoperit mormântul unui nobil germanic, ceea ce contrazice ipoteza că necropolele ar fi fost amplasate numai în afara localităților.

Istria: Acces dinspre Târgușor: DJ222 / DJ226B / DJ226A / DJ226

Complexul muzeal Histria (Cetatea și Muzeul Histria)

Descriere: **Cetatea Histria**, situată pe malul lacului Sinoe, este prima colonie greacă de pe țărmul de vest al Mării Negre. Întemeiată pe la mijlocul secolului VII a.Chr. Histria are o dezvoltare neîntreruptă atât în perioada greacă, cât și în cea romană, reprezentând pentru multă vreme cel mai însemnat centru economic și cultural de la gurile Dunării.

Domus (Cetatea Histria)

Autor: Consiliul Județean Constanța

Intrarea spre turnul mare (Cetatea Histria)

Termele romane Histria

Autor: Consiliul Județean Constanța

Istoria orașului în perioada greacă cunoaște perioade de dezvoltare întrerupte de distrugerii violente datorate, pe rând, următorilor: campaniei lui Darius împotriva sciților (sfârșitul sec. VI a.Chr.), confruntărilor dintre Filip al II-lea și Ateas (a doua jumătate a sec. IV a.Chr.) sau includerii în regatul lui Burebista (mijlocul sec. I a.Chr.).

Sub stăpânirea romană orașul cunoaște o autonomie nominală și aderă la „Comunitatea elenilor din Pont” (Hexapolis/Pentapolis).

Prosperitatea din timpul împăraților Antonini și Severi (sec. II- primele decenii ale sec. III p.Chr.) este întreruptă de invaziile carpo-gotice de la mijlocul sec. III p.Chr.

Piața cu portic (Cetatea Histria)

Autor: Consiliul Județean Constanța

În perioada Dominatului (sec. IV-VI p.Chr) Histria cunoaște o perioadă de relativă liniște și dezvoltare întreruptă de atacuri ale hunilor (sec. IV și V p.Chr), avarilor și slavilor (a doua jumătate a sec. VI p.Chr.).

Sfârșitul propriu-zis al Histriei ca centru urban se leagă de condițiile politice și administrative ale Dobrogei în sec. VII p.Chr. După treisprezece secole de existență ia sfârșit istoria cetății.

Muzeul cetății etalează un bogat material documentar, rezultat al cercetărilor arheologice desfășurate aici de aproape un secol. Ele constau în reliefuri votive, funerare și decorative, de exemplu friza cu victorii înaripate, obiecte grecești de sticlă, de metal, de os sau de fildeș și vase ceramice pictate. În pereți sunt încastrate inscripții votive din vremea romană, atestând numele vechilor sate din jurul cetății, unele din ele aduse de la Ulmetum și din teritoriul rural al Histriei.

Programul și taxa de vizitare se pot modifica de la an la an.

Muzeul Cetății Histria

Autor: Consiliul Județean Constanța

Lungimea totală a rutei: aproximativ 422 km;

Durata: pentru durata în timp (de la...până la ...ore și min.), pentru fiecare obiectiv inclus în rută și nr. de km între obiective se va consulta site-ul electronic www.distanta.ro (unde se calculează timpii de parcurgere a distanțelor, în funcție de mijloacele de locomoție folosite de vizitatori);

Ruta include, la alegere: vizitarea muzeelor, cramelor, servicii de alimentație, servicii de agrement, program folcloric, baze de tratament și SPA-uri, lăcașuri de cult, rezervații naturale:

- **Mangalia:** Mormântul princiar getic de la Movila Documaci; Herghelia și Hipodromul; Muzeul Marinei Române; Portul turistic „Mangalia - Marina”; Farul vechi; Biserica „Sfântul Gheorghe”; Biserica „Sf.Mina”; Moscheea „Esmahan Sultan”; Monumentul Eroilor; Sanatoriul Balnear și de Recuperare Mangalia; Băile cu nămol; Centrele SPA; Lacul Mangalia; Izvoarele termale subacvatice „Iezerul Mangalia” și „Iezerul Comorova”; Rezervația naturală „Obanul Mare” și Peșterile „La Movile” și „Limanu”;
- **Limanu:** Rezervația Pădurea Hagieni; Mănăstirea Limanu;
- **2 Mai - Vama Veche:** Acvatoriul litoral marin Vama Veche - 2 Mai;
- **Stațiunile turistice Saturn, Venus, Cap Aurora, Jupiter, Neptun, Olimp - Mangalia;**
- **Neptun:** Pădurea Comorova; Parcul de aventură Comorova;
- **Comuna 23 August:** Crama „Domeniile Clos des Colombes”; Mănăstirea „Sfinții Ierarhi Nicolae și Bretanion”; Limanul Tatlageac;
- **Costinești:** Stațiunea turistică; Mănăstirea „Sf. Elena de la Mare”;
- **Techirghiol:** Stațiunea Techirghiol; Sanatoriul Balnear și de Recuperare Techirghiol; Baza de Tratament „Sf.Pantelimon” a Mănăstirii „Sfânta Maria”; Complexul Balnear și de Recuperare C.A.A. „Corpore Sano”; Băile Reci Techirghiol; Mănăstirea „Sfânta Maria”; Biserica Nemțească; Biserica „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul”; Casa memorială „Mircea Eliade”; Grădina Botanică; Parcul și Faleza Techirghiol; Statuia lui Techir; Centrul Cultural „Constantin Tănase”; Baza Nautică Techirghiol; Lacul Techirghiol; Lacul Zarguzon;
- **Tuzla:** Capul și Farul Tuzla; Aerodromul Tuzla;
- **Eforie Sud:** Statuia Tinerețea; Cazinoul Eforie Sud; Biserica cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul”; Băile Reci; Complexul de recuperare medicală Vraja Mării;
- **Eforie Nord:** Lacul Belona; Biserica „Nașterea Maicii Domnului”; Spitalul Clinic de Recuperare, Medicină Fizică și Balneologie; Policlinica Balneară;
- **Agigea:** Sanatoriul Osteoarticular Dr. Vasile Climescu; Stațiunea Zoologică Marină „Prof. Ioan Borcea”; Rezervația Naturală „Dunele Marine”; Lacul Agigea; Biserica „Izvorul Tămăduirii”;
- **Constanța:** Portul de agrement nautic „Tomis”; Muzeul de Artă; Muzeul de Artă Populară; Muzeul Marinei Române; Muzeul de Sculptură „Ion Jalea”; Complexul Muzeal de Științe ale Naturii (Delfinariul, Acvariul, Microrezervația Delta Dunării, Planetariul/Observatorul Astronomic, Expoziția de păsări exotice, Pavilionul de echitație); Teatrul de Stat; Teatrul pentru copii și tineret „Căluțul de Mare”; Biblioteca județeană „I.N.Roman”; Centrul Cultural Județean „Teodor T.Burada”; Casa de Cultură; Centrul Multicultural Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”; Centrul de Excelență în Turism și Servicii „Tomis”; Clădirea Cazinoului și Faleza; Farul Genovez; Vila Șuțu; Catedrala Orodoxă „Sf. Petru și Pavel”; Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”; Biserica Greacă „Metamorfosis”; Biserica Romano-Catolică „Sfântul Anton”; Moscheea Regală „Carol I” (Marea Moschee); Geamia Hunchiar; Biserica Armenească „Sf.Maria”; Biserica „Sf.Mina”; Parcul și Lacul Tăbăcărie; Stațiunea Mamaia; Lacul Siutghiol; Insula Ovidiu;
- **Murfatlar:** Biserica „Nașterea Maicii Domnului”; Rezervația naturală "Pădurea Fântânița"; Monumentul de la Straja; Lacul de Cretă; Conacul lui Mihail Kogălniceanu; Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație; Crama Vlădoi;
- **Cobadin:** Casa tătarească „Zulfie Totay”; Crama Viișoara;
- **Adamclisi:** Crama Frâncu; Crama „Domeniile Adamclisi” (Adamclisi); Pădurea Talașman;
- **Deleni:** Schitul Deleni;
- **Ion Corvin:** Mănăstirea și Peștera „Sf. Apostol Andrei”;
- **Băneasa:** Rezervația naturală Pădurea Canaraua Fetii;
- **Ostrov:** Crama „Domeniile Ostrov”; Lacul Bugeac; Rezervația Naturală Pădurea Esehioi; Mănăstirea Dervent cu Izvorul Tămăduirii; Schitul Ostrov;
- **Oltina:** Lacul Oltina;

- **Aliman/Rasova:** Peștera Caraciocola; Crama Alira; Crama Rasova;
- **Cernavodă:** Crama Trantu; Podul „Anghel Saligny”; Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena”; Biserica romano-catolică cu hramul „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul”; Biserica ortodoxă din lemn „Sf. Apostol Andrei”; Geamia cultului musulman;
- **Topalu:** Mănăstirea Sfinții Epictet și Astion; Muzeul de artă „Dinu și Sevasta Vintilă”; Crama Darie;
- **Hârșova:** Canaralele din portul Hârșova; Celea Mare - Valea lui Ene; Dealul Baroi; Piatra cu capac; Biserica „Sf. Constantin și Elena”; Mănăstirea Prodromița; Geamia Sultanului Mahmut;
- **Crucea:** Mănăstirea „Sfânta Cruce”;
- **Pantelimon:** Mănăstirea Călugăreni;
- **Târgușor:** Mănăstirea ”Sf. Dionisie Exiguul”; Mănăstirea „Sf. Ioan Casian”; Peștera și Izvorul Sf. Ioan Casian;
- **Gura Dobrogei:** Rezervația naturală Gura Dobrogei; Masivul Cheia; Peșterile La Adam și Liliacilor;
- **Casian/Grădina:** Atolii/Bănuții Dobrogei;
- **Cogealac:** Crama Histria; Mănăstirea Colilia;
- **Istria:** Mănăstirea Histria - Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul; Biserica Îngropată "Sfânta Treime"; Lacul Nuntași; Lacul Istria; Grindul Chituc.

Transport: autocar, microbuz, automobil, bicicletă, pedestru.

Localități de tranzit: Mangalia - Constanța - Murfatlar - Cobadin - Adamclisi - Deleni - Ion Corvin - Băneasa - Ostrov - Oltina - Rasova - Cernavodă - Topalu - Hârșova - Crucea - Pantelimon - Târgușor - Grădina - Cogealac - Istria.

Unități de cazare și de alimentație: - deoarece se modifică de la an la an, se va consulta site-ul Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, Secțiunea „Autorizare Turism”- Structuri Autorizate: Structuri de cazare/Unități de alimentație publică - acreditate.

Posibilități de agrement: turism nautic (bazele nautice, lacurile); turism sportiv (hergheliile, lacurile); turism enogastronomic (cramele), turism de aventură (Parcul de aventură din Pădurea Comorova - Neptun), turism de recreere (cluburile din stațiunile turistice).

Centre de informare turistică: Punctul de Informare Turistică din cadrul Centrului de Excelență în Turism și Servicii „Tomis” - **Constanța**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Murfatlar**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Cernavodă**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Băneasa**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Eforie Sud**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Eforie Nord**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Neptun-Olimp**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Saturn**; Centrul Național de Informare și Promovare Turistică - **Jupiter**.